І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. No. 164. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 26-го СЕРПНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, AUGUST 26, 1959 Ч. 164. VOL. LXVI.

У КОНҐРЕСІ ВІТАЛИ УРОЧИСТО СЕНАТОРІВ І КОНҐРЕСМЕНА 50-ГО СТЕЙТУ ЗДА

Вашингтон. — В понеділок дня 24-го серпня ц. р. відбулося урочисте введення трьох нових членів Конґресу — двох сенаторів й одного конґресмена від Гаваїв, що в п'ятницю дня 21-го серпня були проголошені офіційно 50-им стейтом З'єдинених Держав Америки. Під час заприсяжування гавайських сенаторів і конґресмена, обидві палати і галерії в них були виповнені членами Конґресу і глядачами. Під час церемонії льосування, що відбувалося з допомогою срібних долярів, сенатором-сеньйором від стейту Гаваїв був обраний Гірам Л. Фонґ, республіканець, перший сенатор китайського походження у Конґресі ЗДА. Його каденція триватиме 5 і пів року і закінчиться в січні 1965 р. Сенатором-юньйором став Орен Е. Лонґ, демократ, каденція якого триватиме до січня 1963 року. Нові сенатори були заприсяжені президентом Сенату віце-президентом Ричардом М. Ніксоном. Заприсяження першого конґресмена від стейту Гаваїв демократа і ветерана другої світової війни Деніела К. Іную перевів спікер Палати Репрезентантів Сем Рейбирн. Іную є першим членом Конґресу японського походження. Його супроводив до трибуни конґресмен Джан В. МекКормек з Массачусетс, провідник демократичної більшости в Палаті. З приходом нових членів Конґресу кількість сенаторів збільшилася до 100, в тому 65 демократів і 35 республіканців. В Палаті Репрезентантів є тепер 437 конґресменів з 283 демократами і 153 республіканцями й одним місцем вільним. В політичних колах підкреслювано у зв'язку із заприсяженням нових членів Конґресу, що це вперше в історії ЗДА входять до Конґресу особи азійського походження і що це є ще один вияв пошанування свободи і гідности людей різного походження в умовах американської свободи. Церемонія заприсяження обидвох сенаторів відбувалася дуже урочисто під проводом секретаря Сенату Фелтона М. Джанстона, який вручив потому обидвом новозаприсяженим сенаторам по одному срібному долярові на пам'ятку. Під час церемонії на ґалеріях було багато гавайців. Гаваї є останньою із тридцять й одної американської території, що стали вже стейтами ЗДА. Територіяльне управління в ЗДА тривало 160 років. З уведенням нових сенаторів і конґресмена від Гаваїв закінчив своє урядування Джан А. Бирнс, який досі репрезентував у Конґресі Гаваї, як територіяльний делеґат.

ГАВАЙСЬКІ СЕНАТОРИ ПЕРЕД ЗАПРИСЯЖЕННЯМ

Новообрані гавайські сенатори — Гірам Л. Фонґ, республіканець, китайського походження (ліворуч) вітається на сходах Капітолю у Вашинґтоні з Ореном Е. Лонґом, демократом, японського походження.

Президент, мабуть, вийде назустріч Хрущову на летовище

Вашингтон. — Президент Айзенгавер, мабуть, виїде назустріч Хрущову, коли той прилетить 15 вересня ц. р. совєтським ракетним літаком на летовище під Балтимором. Летовище у Вашингтоні не пристособлене для осідання ракетних літаків. За формальними приписами дипломатичного протоколу Хрущова повинен би вітати тільки віце-президент Ніксон, бо Хрущов не є головою держави, а лише прем'єром уряду. Президентом Совєтського Союзу вважається голову Верховного Совєта Климентія Ворошилова. Голову держави вітається 21 гарматнім стрілом, прем'єрів 19 стрілами. Покищо виготовляють подробиці дипломатичного протоколу і всякі інші формальні справи, зв'язані з приїздом Нікіти Хрущова. Сам він ніби заявив, що не вважає себе головою Совєтського Союзу. У зв'язку з приїздом Хрущова у Білому Домі відбулася нарада, в якій взяли участь Президент, державний секретар Крістіян Гертер, його заступник для політичних справ Роберт Морфі з заступником державного підсекретаря Лівінґстона Мерчанта. На середу 26 ц. м. призначено відлет Президента до Бонну, звідкіля він полетить до Лондону, а відтіль до Парижу на безпосередні наради в керівниками найважливіших західньо-европейських союзницьких держав. Потверджується, що Президент полетить англійським літаком з Лондону до Шотляндії, де на замку Велморал перебуває тепер королева Єлисавета II. Задля підготовлення нарад Президента з французьким президентом Шарлем де Голем, французький амбасадор у Вашингтоні Ерве Альфан почав серію нарад у державному департаменті. Щодо одної з найважливіших справ, про яку мають говорити Айзенгавер і де Ґоль, справи Альжиру, то ген. де Ґоль ніби в принципі схиляється до визнання за Альжиром права самовизначення. Потвердження такої вістки з Парижу нема.

ЗДА СТРИВОЖЕНІ СИТУАЦІЄЮ В ЛЯОСІ

Вашингтон. — Державний секретар Крістян Гертер висловив у зустрічі з видатними членами обох Комісій для закордонних справ — Сенату й Палати Репрезентантів — глибоке стурбування з приводу розвитку подій в Ляосі, малій південно - азійській державі, яку ступнево інфільтрують комуністи. Державний секретар виразно заявив, що уряд З'єдинених Держав уважає ситуацію в Лясоі за небезпечну. Він висловився за те, щоб Об'єднані Нації вислали негайно своїх обсерваторів до Ляосу. Однак генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд буцімто противиться висланню таких обсерваторів, поки на них не погодиться однаково комуністичний північний В'єтнам, як загрожений Ляос. Ясно, що північний В'єтнам, який — за приказами з Москви і Пейпінґу — проводить інфільтрацію Ляосу та перекидає туди партизанів для війни проти леґального режиму в Ляосі, не погодиться на обсерваторів Об'єднаних Націй. Комуністичний Китай вже офіційно спротивився інґеренції Об'єднаних Націй та висланню їх обсерваторів до Ляосу. Формально, за Женевським договором з липня 1954 року, для Ляосу призначено невтральну Міжнародну Контрольну Комісію, зложену з Канади, Індії і Польщі для стеження за переведенням договору про перемир'я. В минулому році ця Комісія розв'язалась, а уряд Ляосу стоїть на становищі, що вона скінчила своє урядування. За тим самим Женевським договором Ляос не має права належати до ніякого військово - політичного бльоку, ото ж він не є членом Південно - азійського оборонного пакту (СЕАТО), куди належать ЗДА, Англія, Франція, Австралія, Сіям, Філіппіни, Нова Зеляндія і Пакістан. Одначе СЕАТО визнало конечність гарантувати безпеку також Ляосові, Південному В'єтнамові і Камбоджі, трьох державам, що постали з колишнього одностайного французького Індо-Китаю. Проте СЕАТО не може поспішити з допомогою Ляосові, поки він сам не звернеться за допомогою. Ляос покищо не робить цього, бо це був би з його боку явний визов під адресою комуністичного Китаю і В'єтнаму, з яким він має 1,000 миль спільного кордону. Внутрішньо-політична ситуація в Ляосі загострилась, коли після виборів в минулому році дві протикомуністичні партії перемогли і перейняли цілком контролю нового уряду, з якого виключено двох комуністичних членів. Комуністи твердять, що це було зламання умови, що її зробив уряд з названою вгорі невтральною Комісією, за якою збунтовані комунізуючі частини війська погодилось включитись у реґулярну армію, а зате уряд визнав леґальність комуністичної партії. Насправді, комуністи весь час підривали режим, а реґулярне військо Ляосу ніколи не охопило всіх колишніх військових формацій, існуючих з часу війни проти французької адміністрації. Колишній ляоський міністер оборони, брат теперішнього прем'єра Нґон Сананіконе конферував уже тричі з генеральним секретарем Гаммершилдом в палаті Об'єднаних Націй в Ню Йорку та мав прибути у вівторок 25 ц. м. до Вашингтону на нараду з асистентом державного секретаря для далекосхідніх справ, Грагамом Персонсом.

Генерал Дулітт твердить, що ЗДА ведуть перед в продукції далекосяжних ракет

Лос Анджелес, Каліф. — Голова ради директорів Космічної Технологічної Лябораторії ген. поручник Джеймс Г. Дулітт сказав, що ЗДА мають успішніші і дешевші балістичні керовані ракети як СССР, хоч комуністи працюють в цій ділянці вже 8 років. Генерал Дулітт твердить, що ЗДА ведуть перед під деяким оглядом, хоч представники СССР хваляться своїми великими ракетами. Генерал Дулітт промовляв на відкритті 4-го річного Симпозіюм для справи балістичних ракет і Космічної Технології. Спеціяліст від космічних просторів Алберт Р. Ґіббс остерігав громадянство, щоб „не давало себе обдурювати дитячими спробами військових пригод на Місяці або на інших плянетах. Ґіббс є членом комісії для дослідів Місяця. Він сказав: „Це є дійсно певне, що життя існує ще і в інших місцях всесвіту", — і тому причиною людської цікавости і досліду космічних просторів повинна бути справа шукання слідів життя, а не „міжнародня воєнна конкуренція „для панування над світом".

Боротьба в Конґресі за місце Світової Виставки в 1964 році

Вашингтон. — Представники Ню Йорку ведуть вже тепер в Конґресі боротьбу за те, щоб Міжнародна Світова Виставка в 1964 році відбулася в Ню Йорку а не у Вашингтоні. Два тижні тому сенатори зі стейту Ню Йорк — Джекоб К. Джевітс і Кеннет Кітінґ внесли пропозицію в Конґресі, щоб ця виставка відбулася в Ню Йорку. Їх підтримала конґресмен Една Ф. Келлі з Бруклина. Але після того сенатори Гомер Е. Кейпгарт з Індіяни, Теодор Ґрін із Ровд Айленд, Алексендер Вайлі з Висконсину, Дж. Вільям Фулбрайт із Аркенсо висловилися за те, щоб ця виставка відбулася у Вашингтоні. Директори Нюйоркської Корпорації для Влаштування Світової Виставки остерігають, що треба вчасно вирішити цю справу, бо вже в листопаді ц. р. Міжнародне Бюро Світових Виставок у Парижі вирішуватиме, в якій країні найближча світова виставка має відбуватися. Конґрес ЗДА має ще на цій сесії вибрати американське місто, яке треба запропонувати паризькому бюрові. Міська Рада в Ню Йорку вже призначає 100,000 долярів на те, щоб підготовляти площу під цю виставку а згадані нюйоркські сенатори роблять все можливе, щоб Ню Йорк був місцем Світової Виставки. Попередня світова виставка в Ню Йорку була в 1939-1940 роках.

Труман називає подорож Айзенгавера до СССР нерозумною

Ню Йорк. — Колишній президент Гаррі С. Труман написав статтю для пресової агенції Норт Амерікен Ньюзпейпер Алланс, яку передрукували численні щоденники, і в ній він поважно сумнівається чи президент Айзенгавер робить мудре діло, коли рішився відвідати СССР. Труман пише, що світ переживе ще одно розчарування, якщо буде сподіватися, що ця подорож наблизить нас до миру. Айзенгавер вже заявив, що він не вестиме сепаратних переговорів з Хрущовим, і тому приємності побуту з Хрущовим можна було обмежити до його візити у Вашингтоні. На думку Трумана авторитет президента ЗДА не можна розсівати на такі церемоніяльні візити, як подорож до СССР, бо вже минулися ті часи, коли дипломати і можновладці під час візит старалися втримувати політичну рівновагу в світі. Президент Айзенгавер, пише Труман, вже мусить відвідувати наших европейських союзників, щоб розвіяти їхній страх, що ЗДА можуть спільно із СССР вирішити поза плечима інших держав важливі політичні проблеми. Між ЗДА і СССР існують критичні проблеми: 1. Як заставити СССР до того, щоб він дотримував договірних зобов'язань. 2. Змусити СССР, щоб він не вмішувався до внутрішніх справ інших держав та щоб не викликував різних змов і заворушень у світі. Поки ми не вирішимо цих двох проблем у відношенні до СССР, не буде тривкого миру у світі. „Від Ялти до Потдаму і до Женеви мали ми численні зустрічі і всі вони кінчалися неуспіхом". Труман пише, що Президент зустріне в Москві того самого Хрущова, якого бачив у Женеві і якого незабаром побачить у Вашингтоні — Хрущова „з неподатливими амбіціями і твердими цілями." Хрущов не приїжджає до Вашингтону, щоб нас пізнати. Він хотів би нас поділити, і спричинити розходження між нами і нашими союзниками. Труман закінчив свою статтю тим, що ЗДА мусять розбудовувати свою військову силу, бо це єдиний шлях до миру з комуністами.

Заарештовано 17-річного „шефа штабу" ґенґів за вбиття 15-річної дівчини

Ню Йорк. — 24-го серпня поліція заарештувала 17-річного „воєнного дорадника" ґенґу „Хлопці вулиці Форсайт" Джана Круза за те, що застрелив під час боїв із ворожим ґенґом „Спортсменів" 15 річну дівчину Тересу Ґі, „приятельку" команданта цього ґенґу. Круз признався до злочину, а крім вбивства були ще поранені 7 інших осіб. Між цими ґенґами було перемир'я впродовж трьох років, а теперішні „воєнні дії" спричинені непорозумінням між членами цих молодечих нелеґальних організацій на забаві з танцями. Війна велася в долішній частині міста в районі вулиці Гавстон між Першою евеню і евеню „Д". Джан Круз був „воєнним дорадником" свого ґенґу, але коли його заарештувала поліція — то плакав як мала дитина. Його мати нічого не знала про приналежність свого найстаршого сина до ґенґів і зомліла на вістку про його заарештування. Вона має ще 5 інших дітей і живе з міської допомоги.

В Канаді створено Українську Наукову Раду

Вінніпеґ. — На основі попереднього порозуміння наукових установ у Канаді створено тут Українську Наукову Раду Канади, в склад якої входять представники Наукового Товариства ім Шевченка, Української Вільної Академії Наук, Інституту Дослідів Волині, Українського Воєнно-Історичного Інституту та Осередку Української Культури й Освіти. Завдання Ради — заступство й репрезентація інтересів української науки в Канаді, представництво її в Президії КУК та координація праці. Перші збори Ради відбулися в Вінніпеґу дня 11-го червня.

Комісія Молоді ЮКОМА відбула чергові наради

Ню Йорк. (В. С.) — Не зважаючи на понад стоступневу спеку і вакаційні настрої, Комісія Молоді ЮКОМА зійшлась в четвер, 20-го серпня на чергове засідання для обговорення справ, зв'язаних зі Здвигом Молоді. З приємністю принято до відома заяви представників СУМА і Пласту про те, що на таборах в Елленвіллі і Іст-Четтемі йде підготовка змагунів до спортових змагань. Відчитано письмові зголошення: а) спортового клюбу „Дніпро" з Балтімору, який виставить футбольні команди чоловіків і юньйорів та відбиванкову дружину, і б) команди 7-го пластового куреня УСП-ів „Чота Крилатих" про участь членів цього куреня в легкоатлетичних змаганнях, як також у відбиванці, кошівці й софтболу. Д-р Е. Жарський від імені СУАСТ - Схід поінформував, що перед остаточним реченцем зголошень (25-го ц. м.) вплине ще кілька зголошень від таких клюбів, як „Чорноморська Січ" з Нюарку, УСК з Ню Йорку і ін. Стверджено, що: дотепер, на жаль, не зголосили своєї участи в ніяких змаганнях члени МУН-у і ОДУМ-у, не зважаючи на те, що наша Комісія втримує постійний контакт з представниками цих організацій. Для розгляду й оцінки вже надісланих і далі ще напливаючих есеїв з українознавства покликано жюрі в складі проф. Юрченко, проф. Білостоцький і проф. Кисілевський. Намічено також осіб до жюрі, яке оцінюватиме виступи гуртків мистецької самодіяльности. Для обговорення технічних деталів Здвигу рішено скликати на вівторок, 8-го вересня ввечорі, нараду представників усіх, діючих у промірі 50 миль, осередків сумівських, пластових, мунівських, одумівських і т. п. та проводи спортових клюбів; про це буде надруковано окреме оголошення в пресі. Стверджено, що політична маніфестація проти побуту Хрущова в цій країні, запляновано проводом КАСІД („Конференція Американців Центрального і Східньо - Европейського походження") на день 20го вересня ц. р., про що була згадка у „Свободі" з 14-го серпня (ч. 156) в нічому не перешкоджуватиме Здвигові Молоді, поскільки ця маніфестація має відбутись ввечорі у Мангеттен Сентер, а Здвиг відбуватиметься в пополудневих годинах на Рендел'с Айланд. Рішено звернутися до Екзекутиви УККА з проханням запросити на Здвиг Молоді промовців, які відповідно насвітили б 250-літній змаг України з Москвою від Петра до Нікіти, від Мазепи до УПА. В нарадах, яким прислухався голова ЮКОМА проф. Вол. Січинський, брали участь пані А. Давиденко і панове Е. Жарський, Я. Падох, В. Савчак і М. Шміґель.

Тибетському народові грозить винищення — твердить Даляй Ляма

Ню Делі. — Китайські комуністи винищили вже 80.000 тибетців і продовжують свій кривавий терор у поярмленому Тибеті. Коли тепер в Тибеті є вже більше китайців, як тибетців, то автохтонам Тибету грозить повне винищення в їх власній батьківщині — заявив Даляй Ляма, політичний і релігійний голова вільного Тибету, що перебуває на еміґрації в Індії. Він висловив думку, що вістка про арештування китайськими комуністами Панчен Лями, що його комуністи проголосили були тимчасовим головою Тибету після втечі Даляй Лями та який був в усьому слухняний китайському режимові, що та вістка може бути правдива. Даляй Лльма звернув увагу, що Панчен Ляма все ж любив Тибет та був відданий своїй родині, особливо своєму шанобливому батькові, якого китайці арештували і, мабуть, тортурували. Воно мусіло вплинути на настрої Панчен Лями. Даляй Ляма потвердив, що в гімалайських горах у східньому Тибеті все ще йдуть партизанські бої проти китайських комуністів. Речник індійського уряду заявив в парляменті, що ситуація в Тибеті „погіршується" і що тому годі думати про поворот тибетських втікачів до дому. Комуно-китайський уряд повідомив Індію, що в цьому році заборонені прощі будистських прочан до Тибету з уваги на „карну експедицію", яка „пацифікує" Тибет після тамошнього повстання.

Створено Окружний Комітет УНСоюзу у Форд Сити

Форд Сити, Па. — В неділю 23-го серпня у Форд Ситі, який заслужено носить назву союзового міста, відбулися загальні основуючі збори Окружного Комітету Відділів УНСоюзу, на яких створено Комітет, як постійну союзову організацію й обрано його Управу в особах Миколи Фіцика — предсідник; Степана Келлера — секретар, обидва у Форд Ситі та Андрія Блавуцяка з Вендерґрифт — касир. Збори відкрив і ними на пропозицію членів проводив головний радний УНСоюзу Андрій Джула з Ембриджу. Привітавши приявних, а зокрема головного секретаря УНСоюзу д-ра Ярослава Падоха, А. Джула з'ясував причини скликання зборів та вагу окружних союзових організацій як для всього УНСоюзу так і для відділів, які гуртуються в окружних комітетах. Після цього д-р Падох, в довшій промові з'ясував велику й неповторну ролю, яку для української справи відіграв Український Народний Союз впродовж 65 років свого існування. Ствердивши, що актуальність УНСоюзу після 65 років не зменшилася, але навпаки зросла, та що його членство і майно постійно ростуть, доповідач вказав на важливі обов'язки, які стоять перед всіми членами УНСоюзу в цей — його ювілейний рік, а зокрема на постійний обов'язок збільшати союзові ряди новими членами та оживляти союзову працю й цим допомагати рідній громаді постійно рости. Вирішено вповні використати ювілейні квоти всіх відділів та восени влаштувати святочну імпрезу для відмічення союзових роковин. Рішення відносно збільшення членства тим замітніше, що Форд Ситі, хоч має невелику українську громаду, зложену — з яких 120 - 150 родин, має рівно шість сотень членів місцевого 63 го Відділу УНСоюзу й практично вже майже всі місцеві українці належать до УНСоюзу, що й дало йому — право на почесну назву союзового міста. Після доповіді головного секретаря відбулася оживлена дискусія, яка обнимала цілий ряд актуальних питань. Збори відбулися в прегарнім модернім і дуже культурно влаштованім домі 63-го Відділу УНСоюзу в Форд Ситі, який цей відділ вибудував своїм коштом несповна два роки тому. Варто згадати, що неподалік від того союзово - національного дому знаходиться місцева українська католицька церква з традиційними банями, прегарно розмальована мистцем С. Гординським, якою управляє парох о. д-р Поспішіль, якого приязною співпрацею втішається також велика місцева союзова громада.

СССР святкував День Летунства

Москва. — В минулу неділю 23-го ц. м. святковано в Москві та столицях інших совєтських республік „День совєтського летунства" 21-гарматнім стрілом та промовами високих військовиків. Міністер оборони маршал Родіон Маліновський закликав у своїй промові до поліпшування техніки й дисципліни в летунстві. Ген. П. І. Брайко на сторінках „Красной Звезди" твердив, що „військові кола в ЗДА, Англії і Франції приготовляють війну проти Совєтського Союзу" та що „в цих днях мусимо тримати порох сухим і скріплювати нашу армію, фльоту і летунство."

В АМЕРИЦІ

● **З канцелярії** канадійського прем'єра Джана Діфенбейкера повідомили, що Нікіта Хрущов після своєї поїздки до ЗДА не відвідає Канади. Канадійський амбасадор у Москві Д. М. Джансон запитував про це, але дістав неґативну відповідь.

● **Від 1-го липня ц. р.** в Ню Йорку всі пасажири таксівок платять по 10 центів міського податку. За перших 6 тижнів цей податок приніс місту 1,117,-877 долярів, а річно даватиме прибутку 18 мільйонів долярів.

● **Коли 22-го серпня** канадійський прем'єр Джан Діфенбейкер промовляв на телевізійній стації, якась невідома особа телефонічно погрожувала йому смертю. Припускають, що це був „жарт" якогось маняка.

● **З Вашингтону повідомляють**, що в липні ц. р. аґенти податкового уряду заарештували 880 осіб і сконфіскували 680 перегінних кубів та 18,908 ґальонів незаконно випродукованої горілки.

● **Кубинський уряд Фіделя Кастра** сконфіскував цукроварню в провінції Ляс Віллляс в місцівості Макаґуа за те, що її власник відмовився направляти машини, управляти цукрову трощу та фінансувати рільників, які управляють цукрову трощу. Уряд націоналізуватиме цукроварні аж після жнив в 1960 році.

● **Цього року** у вересні в більше як 400 американських школах почнуть вчити російської мови. 22 місяці тому, коли в СССР випущено першого „Спутніка", російської мови вчили тільки в 16 середніх школах (гай скулах).

● **Подружжя Джордж Г. Ліленд** 5-го вересня ц. р. відзначатиме в Дентіні, Огайо, 50-річчя свого шлюбу. З цієї нагоди 23-го серпня 29 членів цієї родини їздили кораблем до Бермудських островів, що коштувало їм коло 10,000 долярів. В цій подорожі брали участь 6 дітей з жінками та чоловіками, 14 внуків, два правнуки та чоловік одної правнучки. Бракувало ще одного внука, який подорожував по Канаді.

● **В 70-річчя народин відомого українського письменника і публіциста Фотія Мелешка**, що припадало у вівторок 25-го серпня ц. р., Видавниче Т-во „Книгоспілка" в Ню Йорку видало другий том його роману „Три покоління" Перший том цього твору був видатний у Кракові під час війни в 1943 р. Має появитися ще третій том.

У СВІТІ

● **З Чехії** втік до Австрії поручник комуно - чеської армії і просив признати йому право азилю. Він пояснив втечу поганими умовинами прожитку в ЧСР.

● **Княжні Марґариті**, сестрі королеви Єлисавети II, сповнилося в минулу суботу 29 років. З цієї нагоди виринув у міжнародній пресі сумовитий запит: невже Марґарита, красуня, з великою освітою, живою інтеліґенцією та товариською вдачею, залишиться старою панною?

● **В Ніцці, у Франції**, помер минулого тижня на 79-му році життя Клод Ґрагем-Вайт, піонер англійського і світового летунства. Він перший перелетів у 1910 р., вночі простір від Лондону до Менчестеру, внаслідок чого став національним героєм Англії. Того самого року він виграв в Америці летунські перегони, летючи із швидкістю 60 миль на годину французьким монопляном Блеріо. Своєю участю в летунських перегонах заробив протягом трьох років $400,000. Недалеко Лондону побудував летовище, що його згодом уряд відкупив за $2,500,000. На старість займався посередництвом у продажі ґрунтів.

● **Уряд Тунісії** зірвав з Францією митну унію, яка облегшувала їй збут власних продуктів, головно винограду й вина — до Франції, але утруднювала імпорт товарів із країн долярової валюти.

● **У Данії** розпорядженням влади введено в продаж брунатні пляшки на молоко, замість прозорих. Данські вчені прийшли до висновку, що сонячні промені легко проходять через прозоро - білі пляшки і нищать 79% вітаміни С. В Данії продукуватимуть денно по 100,-000 нових брунатних пляшок, поки не заступлять всі прозоро-білі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$ 12.00	One year	$ 12.00
На пів року	6.25	Six months	6.25
На три місяці	3.25	Three months	3.25
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$ 14.00	One year	$ 14.00
На пів року	7.50	Six months	7.50
На три місяці	4.00	Three months	4.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВА ДИВЕРСІЯ В АЗІЇ

Кожний совєтський „примирливий" жест — це димова завіса, за якою підготовляється нову диверсію, кожна усмішка совєтських диктаторів — це маска, за якою криється ґримаса злоби й ненависти. Так було на Ялтинській конференції, яка була нічим іншим, як большевицьким обманом ЗДА й Англії, партнерів конференційного столу, те саме повторилося в наступній конференції „на вершинах" у Потсдамі, те саме було й на останній конференції голів урядів у Женеві 1955 року. Червона Москва не тільки не дотримала прийнятих на себе договірних зобов'язань, але в той самий час уже підготовляла нові аґресивні дії проти східньо- і середньо-европейських країн, яким своїм підписом „ґарантувала" систему правління на базі вільних виборів, — проти балтійських держав, східньої частини Німеччини й Берліну, національного Китаю, Кореї, Індо-Китаю.

Точним повторенням цієї тактики є теперішня комуністична диверсія проти маленької південно-азійської країни Ляосу, що має несповна 90,000 кв. миль території і 3 мільйони душ населення. Королівство Ляосу, що було одною з трьох частин Індо-Китаю, фактично французької колонії, стало номінально незалежною державою в рямцях Французької Унії 19 липня 1949 року, але, після років комуністичної диверсії проти Франції, цілком усамостійнилось за Женевським договором з 21 липня 1954 року. В наступному році прийнято Ляос до Об'єднаних Націй. Неначе спонзорами Женевського договору були Англія і СССР. Це була дійсно не абияка штучка кремлівських дипломатів, які спершу — разом з комуністичним Китаєм — затіяли та фінансували протифранцузьку диверсію в Індо-Китаї, а потім виступили в ролі миротворців та посередників нарівні з Англією! В Женевській конференції 1954 року для далекосхідніх справ взяло участь 19 міністрів закордонних справ включно з комуно-китайським диктатором Чу Ен-лаєм та в'єтмінським Го Чі Мінґом. Єдиним „успіхом" тієї конференції був поділ індокитайської країни В'єтнаму і залеґалізування північно-в'єтнамського комуністичного правління, того самого, що негайно почало підміновувати сусідній півд. В'єтнам і зах. Ляос.

З південним В'єтнамом комуністам не повезло внаслідок масової і енерґійної безпосередньої допомоги З'єдинених Держав. Але комуністична інфільтрація на терені Ляосу мала більші успіхи. У Ляосі не було енерґійного й популярного державного мужа, як південно-в'єтнамський Нґо Дінг Дієм, який усунув від влади безвольного володаря Бао Даї, що „правив" з берегів французької Рівієри, і рішучою акцією зліквідував анархічний пережиток — приватні армії, утримувані кількома релігійними сектами. В Ляосі не вдалося зліквідувати впору ці приватні армії, і частина мілітантної секти Патет Ляо стала ядром військової диверсії північно-в'єтнамських комуністів. Маючи коло 1,000 миль кордону з північним В'єтнамом і комуністичним Китаєм, Ляос із своєю малою, слабо озброєною армією ступнево падає жертвою комуністичних ватаг, які ведуть партизанську війну за докладно виготовленим пляном. Згаданий вгорі півн.-в'єтнамський „президент" Го Чі Мінг недавно відвідав Москву, де перевів наради з Мікояном та високими совєтськими військовиками. Вертався він через Китай, і в Пейпінґу нараджувався також з найвищими комуно-китайськими проводирями. Західні кола не мають найменшого сумніву, що акція комуністів на терені Ляосу організована, фінансована й керована з Москви й Пейпінґу. Минулотижнева декларація державного департаменту виразно оскаржувала в цьому Москву. В іншій декларації ЗДА рішуче спростували закид комуно-китайського уряду, начебто ЗДА вдержують на терені Ляосу військові бази, що є нібито причиною „громадянської війни".

Ляос офіційно звернувся до Об'єднаних Націй з домаганням вислати на його терен міжнародних обсерваторів, які ствердили б фактичний стан. Комуно-китайський уряд негайно запротестував проти цього, погрожуючи „наслідками", іншими словами — домагаючись безкарности і вільного шляху для дальшого збройного підривання спокою та леґального режиму в Ляосі. Комуністичні ватаги по 100-200 осіб врізуються вглиб краю, тероризують населення, сіють анархію і підготовляють ґрунт для перевороту. І все це діється напередодні приїзду до Америки Нікіти Хрущова, який буде тут усміхатися і запевняти Генеральну Асамблею ОН в миролюбності замірів Совєтського Союзу.

ПЕРЕПИС НАСЕЛЕННЯ В 1960 РОЦІ

Починаючи від 1790 року, кожної декади відбувається по всій території ЗДА загальний перепис населення, цензус. Від кількох років ідуть інтенсивні приготування до чергового цензусу, що офіційно по всіх стейтах почнеться 1-го квітня 1960 року. Офіційні джерела подають, що черговий перепис населення буде незвичайно важливий ,просто історичний та що він буде найбільш фахово та детально переведений, як ще ніколи в цій велетенській країні.

Небувалий досі штаб із 170 тисяч кваліфікованих (і довірених) осіб, переписувачів, приступить у тому дні до своєї відповідальної роботи. Тим разом праця тієї великої армії цензусовців буде переведена так, що буквально — ані одна особа, що живе на території ЗДА, не буде пропущена, незалежно від того, де вона в цих днях перебуватиме: у шпиталі, в дорозі, в найбільш глухому закуткові тієї великої країни. Ціла територія ЗДА буде поділена на 385 цензусових дистриктів, а в кожній цій окрузі стислий нагляд над роботою своїх урядовців матиме окремо призначений на це федеральними властями — дистриктовий директор.

Праця цього штабу спеціяльно дібраних людей триватиме кілька тижнів, хоча сам перепис буде тривати значно коротше. Кожний низовий переписувач діставатиме денно від уряду 12 дол. нагороди, кожний дистриктовий директор (якого робота буде тривати добрих кілька місяців) буде плачений 500 дол. місячно, аж до остаточного закінчення своєї скомплікованої роботи.

Обов'язок подавати відповіді на кожне поставлене запитання — дуже гострий. За ухилення від будь-якої відповіді громадянин ЗДА може бути покараний на суму 100 дол., тюрмою на 60 днів, або й обома карами. За невірну інформацію буде наложена кара п'ятсот долярів, або тюрма одного року... Але, подають журналісти, іще від першого перепису населення — не покарано жадного громадянина ЗДА такою високою карою за невірну інформацію. Значить, населення завжди серйозно ставилося до таких конскрипцій, переводжених для добра держави та її громадян.

Вже від тепер іде інформування населення про характер та методи такого перепису. Скрізь і при кожній нагоді пригадується населенню: всі інформації подавані під час такого перепису — є стисло довірочні! Особа, яка переводить цю функцію — за видання хоч би одної інформації — буде покарана гривною в сумі одної тисячі долярів, або тюрмою на два роки, або одним і другим.

Вісімнадцятий з черги перепис населення ЗДА, зокрема ж в черговому році, буде, як сказано на початку, дуже детальним та важливим для майбутнього розвитку цієї країни. Він обійматиме, цим разом, не 48, але 50 стейтів. Це буде „мала внутрішня історія" ЗДА, подають кореспонденти з Вашинґтону. Цей перепис поважно змінить склад Конґресу ЗДА. Уже тепер кажуть, що сім стейтів буде мати побільшене число своїх репрезентантів до Конґресу, а тринадцять стейтів — дістане поменшену репрезентацію. Під час першої сесії Конґресу в 1961 році, Президент ЗДА, у своїй (січневій) промові звідомить обидві палати про стан та зміни населення в різних стейтах. Точно за п'ятнадцять днів від січневого звіту Президента, клерк Палати Репрезентантів офіційно звідомить кожний стейт, скільки в ньому буде конґресменів — у 88-му Конґресі ЗДА, який буде обраний всенароднім голосуванням у листопаді 1962 року.

Цензус у 1960 р. викаже м. ін. найбільший зріст населення за всі часи існування ЗДА, подають поінформовані особи. В 1950 р. перепис подав був 151 мільйон населення ЗДА, в 1960 р. ця цифра, правдоподібно, буде піднесена до 180 мільйонів душ населення країни. В новому цензусі буде багато таких інформацій, про які попередні й не згадували. Сподіваються також основних відомостей про родинне життя громадян, про число подруг (скільки їх було під ряд у декого), також про число дітей, зокрема у віці до чотирнадцяти років. В цьому переписі буде більше акцентоване й те, скільки осіб та в якому часі дістали свої громадянські документи, скільки чоловіків, жінок та дітей. Буде більше запитів про місце народження, про освіту, характер праці ,заробітки в 1959 році; навіть „зовсім окремі, приватні" заробітки будуть мати окремі „запити" в новому переписі. Також буде рубрика: який засіб льокомоції вживає громадянин у виконуванні своїх основних обов'язків, напр., ідучи до праці.

Нові відомості із перепису в 1960 році будуть мати рішальне значення для промислу, торгівлі, для шкільництва й будівельного плянування, як приватного, так стейтового. Чимало фірм та компаній, ідучи за новими офіційними інформаціями, — основно змінять свою продукцію, переключать її на нові форми й потреби населення. Також для обох політичних партій ЗДА наступить ряд нових ситуацій, треба буде вчинити неодну переоцінку своїх політичних позицій, змінити деякі виборчі гасла, організувати нові низові клітини партійного апарату, або їх редукувати — в нових обставинах. Словом, черговий перепис населення ЗДА — це дуже поважна й далекойдуча подія, це новий етап в житті й розвою тієї динамічної, світової потуги, спертої на засадах правдивого демократизму.

К. Т.

ТИ ПРИХОДЬ...

Ти приходь сьогодні у садочок,
Бо без тебе квіти не цвітуть,
Сонце світить блідо, неохоче,
За тобою все нудьгує тут.

Ти приходь цим вечором ласкавим,
Сіроокий, ніжний багатир.
Прийдеш ти, і цвітом золотавим
Щедро сонце землю збагатить.

Прийдеш ти, і задзвенить дзвінкіше
Соловейка пісня голосна,
Буде ще блакитніша й ясніша
Далечінь блакитна і ясна.

МАРІЯ ФОМУЛЯЄВА

ВАРВАРСЬКЕ НИЩЕННЯ МОСКВОЮ ІСТОРИЧНИХ МУЗЕЇВ В УКРАЇНІ

Червона Москва прикидається назверх великим меценатом культури і опікуном архітектурних та історичних пам'яток. Час від часу Академія Наук СССР видає пишноілюстровані монографії про історичні заповідники — Києво-Печерську Лавру і Святу Софію, окремі розвідки про музеї в Києві, в Полтаві та інших містах УССР з описом їх „небувалого розквіту і розвитку".

Якою ж перфідною і якою варварською була і є Москва у пляновому й послідовному нищенні тих же заповідників і музеїв з українськими історичними пам'ятками — свідчать красномовно алярми і заклики з приводу катастрофального становища українського музейництва, що почали останнім часом появлятися в самій таки совєтській пресі.

Про заповідник „Києво-Печерської Лаври" і її пам'ятки появилася наприкінці м. р. гарно ілюстрована моногрофія, видана російською мовою у Москві. Цього ж самого року вийшов у Києві пишноілюстрований провідник по цьому заповіднику, друкований уже українською мовою і масово розсиланий для пропаґанди по совєтських книгарнях закордоном. Але, що являє собою насправді цей заповідник, про це можна дізнатися тільки із статті якогось М. Саченка, надрукованої в київській „Літературній Газеті" з 14 квітня ц. р. п. н. „Загляньмо в заповідник". Пригадавши, що в цьому заповіднику є сотні унікальних книг у срібних і позолочених оправах, що в його фондах зберігається понад дві тисячі ґравюр, численні картини, кліше, багатюща колекція парчових, оксамитових та шовкових тканин, старовинні художні вироби зі срібла, бронзи й міді, взагалі, що тут зберігається понад 46 тисячів цінних експонатів, автор ствердує, що для виставок приділено лише кілька невеличких кімнаток, в яких експонується тільки ... 300 експонатів.

На все інше там немає місця, бо, цитуючи дослівно за М. Саченком: „у прекрасних залях корпусу ч. 5, які можна б було використати для експозицій, продовжує перебувати гуртожиток технікуму культосвітніх працівників, у колишніх манастирських корпусах, розташованих по маршруту екскурсій, проживає понад 400 чоловік приватних осіб, вселених сюди різними установами і підприємствами. Ці люди розводять птахів, кролів, сушать білизну і т. д."

„Корпуси 20. 22, 23 займають республіканські реставраційні майстерні. Вони засмітили територію вугіллям, буд(івельними) матеріялами, металоломом. Паркан майстерень впритул підходить до Всесвятської церкви. Цей визначний пам'ятник архітектури XVI-XVII століть наполовину закритий парканом... Як і раніше, у величній споруді Трапезної церкви знаходиться республіканський склад Головпостачзбуту Міністерства культури УССР, а в 21 корпусі — склад Держлітвидаву".

„Два корпуси заповідника, — закінчує М. Саченко свій опис в „Літер. Газеті", — займає фабрика ґумових виробів, хоч строк оренди за договором закінчився. З цехів фабрики ґумова і кавчукова кіптява розноситься по території заповідника, осідає на стіни й дахи вже відбудованих приміщень, на реставрацію яких затрачено мільйони карбованців державних коштів. Трест Промбудматеріялів перетворив центральний вхід у Нижню Лавру на склад пального, дроту та інших матеріялів".

Подані М. Саченком дані й факти про катастрофальну ситуацію в цьому заповіднику не виссані з пальця, їх підтвердив заступник міністра культури УССР Г. Шаблій у своєму вияснені в цій справі до редакції „Літ. Газети", надрукованому 15 травня ц. р. „Справи відселення установ, підприємств і пожильців — заявляє міністер культури, — передано на розгляд до облярбітражу; деяким установам зроблено „відповідне нагадування", і міністерство культури УССР „намітило ряд заходів для поліпшення умов роботи заповідника".

Ситуація із заповідником „Києво-Печерська Лавра" не відокремлена. Подібний жалюгідний стан також і в інших українських музеях. Цій темі „Літературна Газета" з 3 липня ц. р. присвятила цілий фейлетон (автор Ол. Ковінька) п. н. „Хилитильники — обіцяльники". У фейлетоні висвітлена історія відбудови знищеного під час війни краєзнавчого музею в Полтаві. „Ще визвольні гармати не одгриміли, а вже радянський уряд, найгуманніший у світі уряд викликав з фронту музейних працівників. Покликав негайно реставрувати краєзнавчий музей", виділяючи мільйони на відбудову і доручаючи відбудовно-реставраційні роботи Полтавському обласному будівельному трестові. З того часу минуло 15 років, минулися мільйони, поки у 1959 році не вирішили „форсувати реставрацію музею". Вислід такий, що, з одного боку, „невчасна реставрація даху валить і ті стіни, які ще міцненько тримаються", а з другого року, керівники полтавського обласного управління, взявши ефективний „курс" ... „зробили в музеї склад. Склали лісоматеріял, дошки, цемент, папір, кіноапаратуру". Утрималися тільки з експонуванням дьогтю, не зачислюючи дьогтю, хоч і його виробляють на Полтавщині, в музейні краєзнавчі експонати. „Не встановили в музеї і пасіки," — закінчує Ол. Ковінька. — Замість пасіки пилорама день і ніч дзижчить, гуде".

Трохи краща ситуація з музейною справою у Львові. Але й там немає приміщень для зберігання та експонування предметів історичного значення. Ще в грудні минулого року редакція „Рад. Культури" надрукувала листа, підписаного науковими працівниками Львівського державного історичного музею. „У фондосховищах і експозиціях львівських музеїв, — писали вони в „Р. К." 11 грудня м. р., — зокрема історичного, зберігаються значні колекції надзвичайно цінних речових та документальних пам'яток, пов'язаних з історією міста і західньоукраїнських земель... Тим часом приміщення, в яких розташований Львівський історичний музей, не тільки не забезпечують якмога широкого показу зібраних пам'яток матеріяльної та духовної культури українського народу ,що налічують близько 200 тис. одиниць, а навіть не дають змоги нормально їх зберігати".

Згадані працівники Львівського історичного музею відкликаються за допомогою в цій справі до управління музеїв при міністерстві культури УССР, але, треба думати, що їх апелі цілком таки даремні. За 10-20 років „розцвітання і розвитку" під совєтським режимом теж і Львівський державний історичний музей дійде до такого стану, до якого дійшли заповідник „Києво-Печерська Лавра" чи полтавський Краєзнавчий музей. У музейних приміщеннях також і Львова магазинуватимуть, як і в Києві чи в Полтаві, пальне, дріт, металолом, цемент і дошки, а в найкращому випадку офіційні пожильці розводитимуть — для музейного експонування — птахів і кролів...

Оскільки відомо ,така ситуація і в інших історичних музеях України, в заснованому ще Яворницьким у Дніпропетровському, в Глухівському, Охтирському і Конотопському краєзнавчих музеях України і в десятках інших.

О. Р.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ У СПРАВІ ВІДВІДИН ХРУЩОВА В АМЕРИЦІ

ПРИГАДАЙМО ВИНУ ХРУЩОВА ЗА ШТУЧНИЙ ГОЛОД НА УКРАЇНІ

Я думаю, що редакція „Свободи" не має звертати уваги на неґативні думки деяких своїх передплатників, як скажемо п. В. Петріка (дивись „Свобода" ч. 157) та інших мудрагелів, які уміють критикувати благородні почини „Свободи", але самі ж не уміють піддати творчу думку. Отже, хай собі на здоров'я махає своїм пальцем у чоботі, а „Свобода" має здійснити свій замір за допомогою патріотичного громадянства. Тут не йде про самого Хрущова, у нього кам'яне, катівське серце і ніякі демонстрації його не змінять. Йде про світову та американську опінію. Його приїзд до ЗДА це є чудова нагода пригадати не так йому, як Америці і цілому світові його злочини в Україні, за вимордування штучним голодом 7 мільйонів українців, за мільйони українців, засланих на Воркуту, Колиму, Казахстан і т. д., і т. д. За упослідження української мови по школах на Україні. За проголошення українських гетьманів і князів „ворогами України". За великий погром українського самостійництва перед другою світовою війною і інші злочини. Йде про те, що всі демонстрації будуть американськими фотографами і репортерами занотовані в американській, а від неї і в світовій пресі. Світ ще раз пригадає сумні події, як мільйони українців вмирали з голоду на своїй плодовитій чорноземній Україні. Отже, я пропоную, щоб редакція „Свободи" в порозумінні з УККА і іншими патріотичними організаціями негайно взялися до праці і утворили спільний маніфестаційний комітет. Головне видати в англійській мові спеціяльне число „Свободи", хоч 100 або 150-тисячному тиражі, в чорних рамах з титуловим „привітом — "Welcome executioner of Ukraine, murderer of 10 millions of innocent Ukrainians. Look and remember your blood-thirsty business.

Під цими словами мають бути уміщені кілька маркантних голодових знімок з України, а відтак статті з описом голоду і інших злочинів Хрущова в Україні. Це жалібне число „Свободи", крім членів УНСоюзу, „Провидіння", УРСоюзу, „Народної Помочі", має бути обов'язково розіслане, з залученням відповідного пояснювального листа усім сенаторам, конґресменам, усім редакціям американських і чужомовних газет, дипломатичному корпусові, делеґаціям усіх 82 держав приналежних до Об'єднаних Націй, усім губернаторам 50-ох стейтів і т. д. Це буде знаменита інформаційна брошурка для усіх малоознайомлених чужинців.

В день приїзду Хрущова та в день його відвідин у през. Айзенгавера по українських церквах обох віровизнань по всій Америці і Канаді нехай будуть відправлені жалобні панахиди за спокій душ 7 мільйонів невинно замордованих українців страшним штучним голодом та коло 3 мільйонів по різних таборах та каторгах СССР.

В якусь неділю після Служби Божої нехай відбудуться жалібні процесії з чорними прапорами та хоругвами, через місто з одної церкви до другої. Люди повинні йти в чорних або хоч темних убраннях, а по церквах нехай би дзвонили жалобні дзвони.

Якби Хрущов мав залишитися на ніч в Ню Йорку, повинна відбутися тиха, мовчазна з відповідними транспарентами демонстрація коло його готелю, або перед будинком совєтської делеґації до Об'єднаних Націй, як це радив сенатор Дадд („Свобода" ч. 157).

Число жалобної „Свободи" в англійській мові повинно бути роздаване прохожим по хідниках під час усіх жалобних демонстрацій.

Такі жалобні демонстрації з чорними корогвами і відповідними транспарентами мають робити українці по всіх містах ЗДА, куди тільки приїде кат України — Хрущов.

Спільний маніфестаційний комітет повинен виробити інструкції і розіслати їх місцевим організаціям тих міст, куди завітає Хрущов, щоб він був і там „прийнятий" як він собі заслужив.

І. С.

Ню Йорк, Н. Й.

П. С. Тому, що я маю на Україні брата і три сестри, то прошу підписати мене тільки ініціялами, щоб не стягати біди на голови невинних моїх сестер і брата.

ПРОТИ ДЕМОНСТРАЦІЙ

Пропаговані і приготовлювані під проводом УККА демонстрації проти відвідин Хрущова в ЗДА, биття в дзвони, жалобні Богослужби, пікетування з транспарентами не тільки безглузді, а просто шкідливі для справи визвольної боротьби. Демонстраціями і пікетуванням не здобудемо Україні самостійности, а, навпаки, зразимо собі не тільки голову держави, який запросив Хрущова до ЗДА, але й більшість американського громадянства, — яке одобрило це запрошення. Більш шкоди нанесуть ці демонстрації для українського народу на рідних землях внаслідок сподіваних репресій. Справа запрошення Хрущова перерішена, то ж акція звертатись до сенаторів-репрезентантів і самого Президента з проханням відкликати відвідини Хрущова — засуджена згори на невдачу. Доцільним натомість буде здержливо зустріти відвідини Хрущова та впливати на Білий Дім і Президента щоб в розмовах з ним заторкнули від американських українців справу положення їх рідних на Україні, скасування транспортових утруднень при висилці їм допомоги з Америки тощо.

І тут широке поле до діяння для наших борців визвольників: масові відвідини американських українців їхніх братів і сестер на рідних землях, їх усвідомлювання про заможне життя в Америці, про повну свободу слова, преси і інформацій, про рівень життя американського робітника, про правдиву Америку. В удержуванні контакту з населенням на рідних землях, гостина відвідувачів з України в наших домах, а вслід за тим перенесення визвольної боротьби на терен рідної землі. Хай з тої виміни туристів не лиш скористає Росія, але й Україна.

Пікетування не є геройством. Його осудить більшість, воно озлобить Президента і збільшить успіх Хрущова.

Д-р Петро Білинський
Сан Франсіско, Каліф.

Армандо Палясіо Вальдес

ХОСЕ

Повість

З еспанської мови переклав: Богдан І. Лончина

(17)

— А чому не забрали їх?

— Тому, що були дуже далеко від них... За нами, і то з навітряного боку, плив Хоакін Де Ля Мота... Ми думали, що він їх забере.

— Ви думали, ви думали! — гукнув Бернардо з обуренням. — А я думаю, що ви повинні були піти під ескортою поліцаїв до в'язниці, як тільки висіли на берег!

— Чому, йолопе! — запитав моряк, повний гніву. — Що ж ми могли зробити, коли були від них далі як на віддаль стрілу з рушниці? Ти хотів, щоб ми всі потопились, рятуючи їх?

— Потопились! Потопились! Подумаєш, яка шкода! А чому ви не спустили зовсім вітрила і не під'їхали до них, веслуючи?

— Замовчи, осле! Ти думаєш, що море було таке, щоб можна було з ним гратися?

— Море було гарне... трохи водяного пилу і нічого більше.

— Як ти знаєш, що ділялось на морі, коли ти в той час на суші чухався в потилицю?

— Море було гарне, кажу тобі... А крім того, як останній засіб, чому ви не закинули якору і не чекали, щоб вони наблизилися до вас?

Коли Бернардо і той інший моряк сперечалися, Хосе мовчав, держачись руками за голову, в стані глибокого пригнічення. Він думав про те, що його сестра залишилась із шістьма дітьми, з яких найстарше мало одинадцять років, і зовсім без жадного забезпечення. І хоч сестри ніколи не були добрі для нього, він все таки зберігав у своїм серці велику любов до них. Груба шинкарка дивилась на нього із співчуттям і старалася потішити його, подаючи час від часу повну склянку вина. Він простягав руку, брав вино і випивав його до останньої краплі, не здаючи собі справи з того, що робить.

Коли суперечка між Бернардом і його товаришем досягла свого вершка, приявні в таверні почули з вулиці крики, і майже в тій самій хвилині в середину ввійшла сестра Хосе, та, що якраз стала вдовою, з розпущеним волоссям і оточена дітьми. Штовхаючи дітей у напрямі до Хосе, вона театральним тоном, що викликав несмак у приявних, закричала:

— Діти мої, вже нема того, хто вас утримував! Просіть навколішки вашого дядька, щоб став вашим батьком! Він такий добрий!..

Хосе, не помічаючи, як усі інші, лицемірства сестри, почав обіймати і цілувати дітей, кажучи:

— Не журіться ,біднята, поки маю кусень хліба, він належатиме вам і вашій мамі.

Опісля витер сльози і сказав сестрі:

— Ну, візьми їх додому, бо вже ніч.

Як тільки жінка й діти вийшли з таверни, дискусія про нещасливий випадок поновилась. Хосе сидів мовчки, випорожнюючи час від часу склянку вина. Додому його занесли в стані цілковитого оп'яніння .

IX

І справді, Хосе прийняв удову та її дітей до своєї хати і допомагав їм, скільки дозволяли його скромні засоби. Але вони, замість збільшуватися, дедалі маліли. Сезон на сардинки був поганий до самого кінця. Майже не було морського вуґра та мерлюси. Коли в грудні й січні прийшов сезон на морського ляща,. Хосе мав уже боргів більше як на тисячу реалів. Тому, що вірителі наставали йому на п'яти, продав своє судно, але воно дало зовсім мало грошей, бо було старе і продавав він його дуже поспішно. Залишившись без судна, не мав іншого виходу як найнятись на інше за звичайного члена залоги з мізерною платнею.

На додаток до тих усіх нещасть не мав він спокою вдома. Його мати, не можучи знести ударів долі, бунтувалася проти неї і з найдрібнішої причини піднімала такий галас, що його чути було в усіх кінцях містечка. Заміжня сестра вічно була невдоволена з того, що діти сироти виїдали все те, що було в домі її матері і руйнували її; вона не переставала пригадувати матері, що не дістала від неї жадного приданого, і з того раз-у-раз повставали сварки, що обертали дім у правдиве пекло.

Щоб вирватися з того пекла хоч на часок, нещасний Хосе частенько заходив до таверни, де залишався на кілька годин, розмовляючи й п'ючи з товаришами. Поволі, звичка до чарки почала опановувати його. І хоч він не піддавався їй цілковито, так, як інші, не забував про свої обов'язки, все таки цього вистачало, щоб в містечку говорили, що він став п'яницею. Ісавель старанно поширювала цю чутку між жінками.

Нужда ,праця, домашні незгоди не мали б сили подолати дух рибалки, якби до них не прилучились біль серця і розчарування. Він, що виріс у біді, що все своє життя боровся з жорстоким морем і з не менше жорстокими характерами матері й сестер, переніс би ще не один удар долі, якби його життя освітило сонце щастя. Він зустрів любов у своєму монотонному бутті,зустрів якраз у той час, коли доходив до матеріяльного добробуту. Але раптом і добробут і любов зникли. Промінь світла згас. Він поринув у темряву нужди й самоти. І якщо справді не існує більшого болю, як пригадувати собі щасливі хвилини в нещасті, то не диво, що бідний Хосе шукав тимчасового забуття у вині.

Від часу, коли мати посварилася з Ісавелею, він не говорив з Елісою ні разу, бачив її хіба здалека. Як тільки помічав її постать (а це траплялось рідко, бо він перебував цілий день на морі), то зараз же втікав або замішувався в натовп. Спочатку робив це із сорому й страху. Боявся, що Еліса образилася и не захоче привітатися з ним. Але пізніше почув від людських язиків, які в таких випадках ніколи не перестають ляпати, що Еліса вже має його за ніщо, що її матері вдалося переконати її в цьому, і що скоро вона вийде заміж за лоцмана з Сарріо. Тоді з почуття власної гідности він уникав зустрічей з нею. Нещастя, що опісля посипались на нього, теж віддалили його від дівчини. Він слушно вважав, що такий зубожілий і обтяжений стількома обов'язками чоловік, як він, не є партією для ніякої дівчини, а тим більше для такої, як дочка вчительки.

Так стояли справи, коли одного лютневого дня Тереса піддала думку піти до Пеняскоси, сусіднього села, де вона мала сестру, що обіцяла дати їй дещо бараболі із свого городу. Вони рішили вийти після полудня, з тим, щоб вернутися ввечері, коли Хосе, навантажений бараболею, зможе незауваженим перейти через містечко. Хоч до Пеняскоси провадив гостинець, люди з Родільєра, коли не їхали возом чи конем, послуговувалися звичайно польовою стежкою, що вела берегом моря. Якраз нею й ішли мати й син, коли вже сонце хилилося додолу.

„ЧИТАЧ І МОДЕРНА ПОЕЗІЯ"

(Докінчення)

II.

Ясно й виразно трактують справу противники модернізму. Вони говорять просто: модерна література незрозуміла, алогічна і часто навіть безумна. Наявність цієї алогічности в творах модерністів признає і сам І. Смолій. Він каже, що модерна людина знаходить у тих творах глузд і зв'язок між предметами та подіями навіть там, де його немає або, здавалось би, немає.

Таким чином можемо суть проблеми, а за нею й причину дискусій, висловити таким реченням: модерністи продукують незрозумілі твори. І ці твори незрозумілі не тільки для рядового читача, а й для багатьох літературознавців. Чи вони справді алогічні, то знов інше питання. Чи вони безумні, так само інша справа. Коли я чогось не розумію, то це аж ніяк не значить, що те „щось" алогічне чи безумне. І такі великі прихильники логіки, як, наприклад, фізики давно вже знають, що трапляються явища, суперечні нашій логіці. І в цих випадках вони кажуть, що таких явищ не можна заперечувати, а треба їх приймати і з ними рахуватися, не зважаючи на те, що вони суперечать нашому розумові. Крім того, логіка кожної людини має свої індивідуальні відтінки. І на цьому ґрунті не можна сперечатись з модерними авторами, закидаючи їм нелогічність. Вони мають рацію, коли кажуть, що свої твори і споріднених їм авторів вони розуміють. Це треба приймати, як факт. Єдине, що залишається противникам модернізму, то голе сконстатування дійсности: незрозумілість для них модерної літератури. Але цієї незрозумілости вони не мають права узагальнювати.

Одначе, проблема модерної літератури не така проста, як би звідси виходило. Її ускладнюють самі модерністи та їх прихильники. Вони кажуть, що вся немодерна література, як і взагалі мистецтво, зайшли в сліпу вулицю. Кожний новий твір є певним повтором своїх попередників. У літературі запанував шаблон, трафарет, стереотип. Старі теми, стара лексика, старі стилі, стара експозиція і старі всі інші атрибути мистецького слова. Ніякої оригінальности, нічого свіжого.

Це у великій мірі правда. І тут тяжко сперечатися з модерністами. Література стала нецікавою. Треба тільки добре пильнувати, щоб із тих печальних фактів зробити правильний висновок, і пошукати ліків до направи діла. І модерністи думають, що такі ліки вони знайшли. А ці ліки, як зараз побачимо, мають усі неґативну природу. Вони тільки заперечують. Заперечують усе буденне, звичайне, загально зрозуміле. Заперечують конечність дотримуватися в письмі граматики, в лексиці нормальних слів, у ритміці нормальної метрики, у віршах нормальних рим. Заперечують їх обов'язковість, хоч не забороняють їх. Коли, наприклад, модерніст натрапить на добру риму, то він її не відкидає, а використовує. Але в римуванні задовольняється здебільшого асонансами, доводячи також і цей спосіб до очевидної неґації всякої рими. В. Барка в збірці „Океан" показує це дуже виразно. Подамо кілька його римувань: рівно — прибігло, блиску — розбився, сполум'яніло — вільно, казка — повзати, хвиля — звільнять, огняно — надовго, почути — несмутно.

Небуденне стало метою, ідеалом і каноном модерної літератури. Цим вона, на думку модерністів, забезпечиться від хиб звичайної літератури. Чим далі втечемо від дотеперішніх літературних норм, тим ліпше. І тому має рацію Т. Еліот, коли каже, що модерна поезія є продуктом модерного розуму, але можна дуже сумніватися, чи він має рацію, якщо думає, що це добрий розум і що до такого розуму ми маємо всі змагати. Я особисто вважаю, що наша звичайна логіка, граматика, лексика і віршова метрика разом із римами стільки саме винуваті в занепаді нашої літератури, скільки винувата палка, що б'є собаку, а собака гарчить до неї й кусає її, замість кусати того, що тією палкою орудує. Занепад літератури, а в тому числі і поезії, є функцією якогось іншого арґументу, чи навіть системи арґументів. Треба нарешті виразно усвідомити собі, що коло тем і літературних мотивів із появою кожного нового твору зменшується. Правда, можна припускати, що це коло безмежно велике і, як таке, не може маліти, але кожний продуцент літературних творів є обмежений у своїх можливостях. Щоб не повторяти чогось уже написаного, треба знати всю світову літературу і безнастанно держати її в пам'яті. А це неможлива річ навіть у межах національної літератури.

Як я вже на початку цієї статті сказав, усякі твердження і постуляти в області літератури є дуже непевні, бо література — не математика. І певність модерністів та їх прихильників, що вибрані ними шляхи до спасіння літератури, аж ніяк не можна уважати за цілком оправдані. З більшим правом можна думати, що література і взагалі мистецтво попали в період часового браку правдивих талантів, дармащо є багато творців прекрасного і щодня появляються нові. Вони здебільшого дуже амбітні, але амбітність не може заступити собою творчого хисту. Як показує дотеперішня практика, змагання цих творців дати щось справді цінне не були дуже щасливі. В їх творчості на перше місце вибилися всякі екстраваґанції, чудні й химерні речі, що швидше викликають стиск плечей, ніж поважне відношення до себе. Можна, звичайно, і ці екстраваґанції вважати за певні мистецькі досягнення та тішитися ними, і казати, що наша література не пасе задніх на арені світового слова, що вона йде нарівні з ним. Але це, на нашу думку, занадто дешева втіха, не кажучи вже про те, що не треба старатися творити саме так, як творять мої ближчі чи дальші сусіди, а треба дбати про творення вартісних речей, незалежно від сусідів. Треба пам'ятати, що не все заграничне — величне. Доброю ілюстрацією такого підходу до літератури може бути творчість Шевченка. Чужі літератури треба знати, але не треба робити собі з них кумира.

НАРІД ПОВИНЕН ВИСЛОВИТИ СВОЮ ДУМКУ В СПРАВІ ВІДВІДИН ХРУЩОВА

В листах, що надходять до „Свободи" у зв'язку з недалекими відвідинами совєтського диктатора Нікіти Хрущова в дій країні, поодинокі читачі висловлюють думку, щоб загал громадянства довів до відома Президента свою опінію про ці відвідини, висилаючи йому відповідні листи. До подібної акції закликає також Екзекутива Українського Конгресового Комітету. Для полегшення нашим читачам участи в такій акції, подаємо внизу евентуальну форму такої телеграми чи листа до Президента:

The Honorable
DWIGHT D. EISENHOWER
President of the United States of America
THE WHITE HOUSE
WASHINGTON, D. C.

Date: ______________

Dear Mr. President:

I would like you to know that I vehemently oppose the visit to this Land of the Free of Soviet Dictator Nikita S. Khrushchev, known throughout the world as the "Hangman of Ukraine," although I am fully aware of the noble motives which prompted you to invite him here.

NAME: ______________________
ADDRESS: ______________________
____
____

Нова Управа Об'єднання кол. Вояків УПА в Канаді

Цьогорічний з'їзд Об'єднання кол. УПА в Канаді відбувся в двох осередках: у Вінніпеґу — для захід. Канади, і в Торонті — для східньої. Зборами у Вінніпеґу (12 липня) керували Є. Штендера — голова і Б. Чубенко — секретар, а в Торонті (26 липня) до президії зборів входили: І. Рарчевський — голова і С. Баб — секретар.

Учасники з'їзду обрали нову Управу Об'єднання кол. Вояків УПА в Канаді в такому складі: Є. Штендера (Едмонтон) — голова, М. Федак (Торонто) — заступник голови, Б. Чубенко (Вінніпеґ) — секретар, С. Пасічник (Вінніпеґ) — касир, В. Дашко (Торонто) — організаційний референт, А. Маличевський (Ст. Кетеринс) — культурно-освіт. референт, О. Жигар (Торонто) — член Управи. Членами контрольної комісії є: Є. Шахай, С. Зенко і І. Остапенко з Вінніпеґу, а товариського суду: М. Міґус, І. Рабчевський і В. Білан з Торонта.

Дотепер до Об'єднання кол. Вояків УПА належали лише ті учасники боротьби УПА, що прийшли рейдом на Захід в 1947—1951 рр., а також кілька осіб, що їх Головне Командування УПА вислало на Захід скоріше. Але на Захід різним способом попало також доволі вояків УПА в 1944, коли на Захід котився фронт й із ним хвилі українських еміґрантів. Є й такі, що попали в полон і були в'язнями німецьких тюрем і концентраційних таборів. Вирішено випрацювати плян у справі прийняття тих колиш. вояків УПА до спільної комбатантської організації і відповідно до того зробити проєкт зміни статуту.

Аномалією в діяльності комбатантів УПА є їх двоподіл на терені Канади і ЗДА на дві організації. Учасники нарад висловили бажання, щоб зробити можливі старання для об'єднання всіх колишніх вояків УПА в одну організацію, що діяла б на комбатантській базі. Головній Управі Об'єднання кол. Вояків УПА в Канаді доручено перевести в цій справі розмови з Управою Товариства кол. Вояків УПА.

На зборах були звіти про дотеперішню діяльність Об'єднання кол. Вояків УПА в Канаді обговорено також інші актуальні справи й намічено плян праці на майбутнє. Крім справи об'єднання кол. вояків УПА обговорено потребу видання книжок про боротьбу УПА в час другої світової війни і після неї. Минулого року у Вінніпеґу зроблено збірку і започатковано видання творів важливіших публіцистів української визвольної боротьби, як П. Полтави, О. Горнового, Кужіля, Д. Маївського і інших. До цих збірників увійдуть теж офіційні документи УГВР, ГК УПА і проводу ОУН в Україні. Крім того, в черговій серії вирішено далі видавати спогади учасників боротьби УПА, організувати писання таких спогадів та збирати фонди на їх публікацію.

Однією з важливіших постанов з'їзду було рішення в міру можливости, давати матеріяльну допомогу інвалідам і вдовам та сиротам по впавших вояках.

● **Совєтський уряд** звернувся до комуністичного Китаю за 100,000 робітників, потрібними для приспішення виконання семирічки — твердить італійська преса, яка здебільша має добрі інформації з-поза залізної завіси.

Із активности Пласту у ювілейному Році Мазепи

ФІЛАТЕЛІСТИЧНІ ВИДАННЯ ПРИСВЯЧЕНІ МАЗЕПИНСЬКИМ РОКОВИНАМ

З проголошенням 1959-го року Мазепинським Роком, Український Пласт зразу активно включився в ці Мазепинські святкування. На внутрішньо-виховному відтинку це позначилося так, що ціла виховна праця є неначе перетканa золотими нитками великих діл, праці й заслуг гетьмана Івана Мазепи для України. Знову ж на зовнішньо-пропаґандивному відтинку Пласт чимало причинився до поширення імени Великого Гетьмана так між своїми, як теж між чужинцями. До праць цього сектора треба зачислити пластові філателістичні видання, які втішаються великою популярністю між чужими збирачами.

Від 1-го січня ц. р. скрізь у вільному світі, де діє Український Пласт (Австралія, Англія, Арґентина, Канада, Німеччина й ЗДА), або де хоч на короткий час в переїзді зупиняться українські пластуни (Світове Скавтове Джемборі на Філіппінах, Міжнародня Скавтова Конференція в Ню Делі (Індія), Японія, Італія і т. д.) почали печатати пластову Мазепинську печатку. На печатці, що її проєктувала молода мисткиня пл. сен-ка Ліда Палій, є зображений водяний знак, найдений на папері, що його виробляли паперні гетьмана Ів. Мазепи. Тільки тому на цьому знаку маємо не зовсім геральдично правильний герб Мазепів, що по його боках стоять св. Борис і Гліб. Напис на печатці є зложений з літер нарисованих у стилі, в якому був напис на печаті Запорізького Війська саме за часів Ів. Мазепи.

Символічне значення печатки таке: Гетьман Іван Мазепа — меценат української культури (виробництво паперу для друкування книг в Україні) і патрон української промисловости (фабрики паперу).

Дослівно тисячі пластових писем, обіжників, журналів, тощо і тисячі пластових і непластових листових коверт та листівок понесли в світ ім'я Великого Гетьмана.

Щоб заслуги Ів. Мазепи не були зображені однобічно, недавно вийшла пластова марка і т. зв. „рисункова" коверта, присвячені Мазепинському рокові. Марка, яку проєктував мистець М. Левицький, зображує однокольоровий герб роду Мазепів, що за гетьманування Ів. Мазепи став державним — гербом України, а нині є символом мазепинського руху, тобто, боротьби українських патріотів з Москвою за державну суверенність України. Велика шкода, що герб з технічних причин не був друкований у повних геральдичних кольорах, бо сам рисунок гербу, точно устійнений українськими геральдиками (Климкевич, Битинський) являється найкращим рисунком Мазепинського гербу і є стилево витриманий у сучасному Ів. Мазепі українському барокковому стилі, у якому за його часів були зображувані родові герби кращими українськими мистцями - граверами.

Але не тільки в цьому бачимо пов'язаність пластових випусків з добою Мазепи. Марки є друковані в міньятурних аркушиках по 10 штук, а марґінеси аркушиків є оздоблені символами, й постатями (рис. М. Левицького). І так на доземих марґінесах є по дві постаті козаків з корувгвою й бунчуком, які неначе стоять на сторожі символу Мазепинства. На поземих краях є рисунки козацької зброї, корогов, літаврів і рисунок гербу - знаку Запорізької Січі. Власне цей герб — козак з мушкетом на рамені — поміщений на горішньому марґінесі на тлі рослинного орнаменту і козацьких стягів, зображує герб Січі з часів Ів. Мазепи, коли цей знак дійшов до найкращого свого геральдичного оформлення. Марка, виконана технічно незвичайно старанно (літо-друк З. Єлів), символізує Ів. Мазепу — гетьмана України.

Врешті третім пластовим філ. випуском, присвяченим Мазепинському Ювілеєві, є т. зв. рисункова коверта, на якій є зображена катедра св. Миколи в Києві, на Печерську, звана теж катедрою св. Миколи Військового, бо до першої світової війни вона була гарнізоновою церквою. Її зруйнували в 1934 - 36 рр. червоні москалі. Нарис катедри виконав мист. М. Левицький. Ця катедра, фундації гетьмана Ів. Мазепи, є зразком українського барокко і символізує Мазепу як мецената українського будівництва й мистецтва. Тому, що найкращі роки розвою українського барокко припадали на добу Козаччини, саме на часи гетьманування Ів. Мазепи, часто цей стиль називають мазепинським або козацьким барокко.

На коверті й на аркушику є значок: поштова трубка описана довкола літер П(ластове) Ф(ілателістичне) Б(юро). Це означає, що ці випуски є узгіднені з ПФБюром при Головній Пластовій Булаві).

Коверта з рисунком катедри св. Миколи, з наклеєною маркою, перепечатаною Мазепинською печаткою — дають образ многостранних заслуг гетьмана Івана Мазепи для України, і цілість читаємо:

Іван Мазепа — гетьман України (герб на марці), меценат українського мистецтва (катедра св. Миколи на коверті), освіти (знак паперні на печатці) і промисловости (теж знак паперні на печатці).

Степан Гела

Ростуть ряди молодих українських професіоналістів

Д-р Євген Рогач, син панства Рогачів з Джексону, Миш., одержав диплом з Ілинойського Каледжу Хіроподії й Лікування ніг у Шикаґо, Ілл. в травні ц. р. Він став одночасно членом Дурлахської Хіропедичної Гілдії й одержав нагороду Генрі ДюВріз за визначний успіх у хіропедичних операціях на клініці. Молодий наш лікар-хіропед здавна був членом УНСоюзу в Джексоні, Ілл., Відділ 302. Батьки дали йому добре українське виховання й не жаліли труду, щоб син крім своїх професійних студій, ознайомився з культурою й історією рідного народу. Панство Рогачі привозили сина двома наворотами на курси українознавства до Манітобського Університету в Вінніпеґу в Канаді й тут він був одним із кращих студентів професорів Яр. Рудницького й Павла Юзика. Він був першим американським українцем, що студіював українознавство в Манітобському університеті. Тепер д-р Рогач плянує осісти на постійно в Джексоні й там почати фахову працю.

Я. Р-ий

ХТО ЗНАЄ ХРУЩОВА?

ЗАКЛИК „СВОБОДИ" В СПРАВІ МАТЕРІЯЛІВ ПРО КАТА УКРАЇНИ

У зв'язку із заповідженими відвідинами совєтського диктатора Нікіти Хрущова в Америці, що їх сенатор Дадд з Коннектикат назвав „національною ганьбою", Редакція „Свободи" приготовляє видання окремого жалобного числа, що появиться англійською мовою та в збільшеному об'ємі і тиражі в день вступлення того поневолювача і ката України на вільну американську землю. У зв'язку з цим Редакція „Свободи" закликає своїх читачів та громадян українського роду, зокрема тих, що походять з підсовєтської України, щоб надсилали до цього числа свої оригінальні матеріяли, які могли б причинитися до повнішої характеристики цього совєтського диктатора, як і до повнішого висвітлення його ролі в поневоленні і гнобленні України. Матеріяли повинні бути без лайки, речеві, базовані виключно на документах чи особистих переживаннях. Зокрема вартісні були б документи, фотознимки і подібне, як також спогади з евентуальних зустрічей з диктатором.

Рівночасно закликаємо наших читачів, щоб вони, для реєстру, надсилали свою опінію щодо відвідин Хрущова в Америці.

О. Лесів і М. Демчук

ЛЮВЕНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

З метою забезпечити тяглість і ріст Українському Студентському Центрові в Лювені шляхом напливу нових студентів, Товариство Українських Абсольвентів Лювенського Університету (ТУАЛУ), рішило перевести серед української діяспори інформаційну пресову кампанію про Лювенський Університет і його український студійний центр зокрема. У зв'язку з цією кампанією появляється і нижче подана стаття про Лювенський Університет.

Серед високих шкіл сучасної Европи Лювенський Університет займає окреме й почесне місце Це його місце визначується старими традиціями, високим рівнем культури а також і тим фактом, що в тій школі студенти дістають формацію не лише наукову чи технічну, але й також моральну. Цей останній момент особливо вирізнює Лювенський Університет з-поміж інших Університетів.

В наші часи ще не вивітрилась радіоналістична настанова ,що панувала в XIX ст. і яка веліла легковажити моральний момент у вихованні молоді аба старалась підмінити християн. мораль. світською мораллю. Та спроба, відлучувати мораль від релігії не вдалась і модерні часи знову вертаються до релігійної моралі. Лювенський Університет за 534 років свого існування завжди стояв на засаді християнського виховання і в останні 125 років виразно називає себе Католицьким Університетом. Відповідно до цього уложено програму навчання і режим виховання, які від років там практикуються і себе вповні виправдали.

Відповідно до такої постанови на всіх факультетах, побіч фахових дисциплін, викладається релігію і філософію. Особливо плекається в Лювені наука св. Томи Аквінського. Першим професором на катедрі тої дисципліни був від 1882 р. тоді ще звичайний священик, а пізніше славний кардинал Мерсіє, який записався золотими буквами в історію Церкви й в історії Бельгії.

Щодо способу навчання у Лювенському Університеті, то тут панує думка, висловлена у 1880 р., його ректором і яка голосить: „Ніщо не є більш марним, як ерудиція, оперта на пам'яті. Цьому мертвому формалізмові, що знаменує завжди добу звиродніння, треба протиставити особисте засвоєння предметів, знання джерел, інтуїтивне пізнання. При тім усім жадного упередження, лише лояльне шукання правди".

Лювенський Університет завжди йшов впарі з життям, прислухувався до його вимог. В міру розвою науки й техніки, його програма доповнювалася все новими дисциплінами. І так в тягу XIX. ст. було переорганізовано політехнічний факультет і заложено новий Інститут Політичних і Соціяльних Наук. Коли до Бельгії прилучено Конґо, у Лювені заложено при Університеті Школу Колоніяльних Наук. Поширення недуги пістряка викликало заснування осібного Інституту для дослідів цієї хвороби. Зрештою, винайдення атомної енерґії спричинило створення Інституту ядерної фізики.

Сьогодні Лювенський Університет має сім факультетів: Теологічний, Канонічного права, Права, Медицини, Філологічний, Фізичний, Економії і Соціяльних Наук. В тій самій системі Лювенського Університету діють різні інститути та спеціяльні школи, а між ними й Школа Інженерії з різними ділянками. Всі ті установи творять одну систему і перейняті одним духом.

Навчальний персонал обчислюється на п'ять з половиною соток душ. З них около двісті шістдесят професорів, сімдесять викладачів, сорок заслужених професорів, а решта асистенти й помічники професорів.

Щодо студентів, то Лювен сьогодні начисляє 12,600 високошкільної молоді, а між нею коло тисяч чужинців, що походять з шестидесяти-п'яти країн. Ця скількість студентів і його склад вказує на вагу Униіверситету і його популярність у цілому світі. Треба зазначити, що серед професорів є визначні, світової слави, науковці як також державні мужі, що відограють визначну ролю в політичному й господарському житті Бельгії чи Европи. І так, напр., теперішній прем'єр бельгійського уряду є водночас професором економії на Лювенському Університеті.

Внутрішній режим Університету вимагає ,щоб студенти не лише були вписані й мали виказку, але щоб тадож точно відвідували виклади. Програма розложена на роки навчання і кожен студент, щоб перейти з одного року на наступний, мусить зложити іспити з усіх предметів даного року. Для іспитів призначається дві сесії, одна на весні і друга восени. Не склавши іспитів, студент мусить повторяти рік наново. Коли він не зложить їх і по другому році студій, студент позбавляється права продовжувати науку в тій самій ділянці.

Тривання науки на окремих факультетах і школах чи інститутах є різне. Медицина вимагає шість років студій і один рік практики, всі інші факультети вимагають від чотирьох до п'ятьох років студій, у залежності від ділянки.

Внутрішній режим Лювенського Університету є добрий тим, що він вщеплює студентові почуття дисципліни і керує ним в його студіях, що є важне для молодих людей. Без примусу складати реґулярно іспити за цілий рік студій ,як це є наприклад в Німеччині, студент губиться і марнує час, а тому університетські студії тривають часто надто довго, чого не має в Лювені. Водночас університетські власті дбають також про моральну дисципліну студентів. Для тієї цілі створено цілий ряд студентських гуртожитків, які стоять під наглядом університетських властей. Це щось більше й інше як звичайні пансіони. Здорові почини й ініціятива та індивідуальна самостійність студента мають прегарне поле до попису й університетські власті всіма способами цьому сприяють. Лювен є невеликим містом і чудово надається для студій. В цьому не має багато забавових місць, а ті, що є, пристосовані для студента в першу черґу.

Тут є різнородні студентські товариства, клюби, гуртки, які служать для нав'язання і поглиблення товариського життя студента. Ще інші сприяють зближенню між поодинокими національностями й студіям над їхніми властивостями. Окрему увагу присвячується спортові і фізичному вихованні студентської молоді.

Всі професори й студенти є зобов'язані належати до Товариства Взаємної помочі як також до Асекураційного Товариства. Завдяки тому студент є соціяльно забезпеченим і заздалегідь призначається до суспільного життя.

Все це показує, що громада студентів в Лювені, разом з їхніми професорами, творить окрему спільноту, з власною етикою й організацією. Тож не диво, коли спостерігається між членами Лювенської Альма Матер велику солідарність і почуття товариськости в більшій мірі, як то є по інших університетських осередках. Це свідчить, що Лювенський Університет має свою душу й уміє защепити її також своїм вихованкам на ціле їхнє життя.

ПЕРША КАНАДІЙСЬКА НАУКОВА ГОСПОДИНЯ

Коли 1-го лютого 1897 року Еделейд Софія Гудлес заснувала перший Жіночий Інститут в оселі Стоні Крік, Онтаріо, вона й не мріяла про те, що 62 роки пізніше видадуть канадійський поштовий значок для відзначення розвитку Канадійського Жіночого Інституту, ані про те, що подібні групи в інших країнах будуть об'єднані увсесвітню організацію під назвою ,Світова Асоціяція Сільських Жінок" (Асошіейтед Каунтрі Вимен оф ди Ворлд) з загальним числом членства 6,000-000 жінок.

Бо перший Жіночий Інститут п-і Гудлес це була маленька група ізольованих фармерських жінок, що їх згуртувало скромне бажання вивчати ведення домашнього господарства.

„Якщо фармерська жінка доб'ється успіху в перетворенні дерев'яної скрині у рідний дім, то з того скористають її родина, громада і її країна" — ось таке було переконання дочки фармера Дж. Г. Гантера Еделейд Софії.

Вона народилась 27-го лютого 1857 року на фармі близько Сен Джордж в окрузі Брент, Онтаріо. У 1881 році вона вийшла заміж за Джана Гудлеса з Гамілтону. В них було троє дітей. Слова сина, висловлені на честь матері, розкривають ширину її поля зору: „Вона була визначною матір'ю, а її чудесно розвинутий материнський інстинкт був настільки сильний, що міг охопити всі кляси і всі віровизнання."

Коли провінційний департамент хліборобства розпочав свою кампанію за поліпшення здоров'я тварин у 1896 році, Еделейд Гудлес використала цю нагоду для переконування уряду, що здоров'я родини куди більше важливіше від здоров'я фармерського живочо інвентаря. Вона висунула проєкт, щоб публічні школи ввели навчання елементарних принципів домашнього господарства. Однак департамент освіти не був зацікавлений. Зі спокійною наполегливістю п-і Гудлес прямувала дальше своїми власними силами. У своїй промові до сільських жінок у Стоні Крік вона представила ідею організації для охорони родинного добробуту і студіювання вмілости хатнього господарства.

Заснувавши свій „Жіночий Інститут", вона мала змогу звернутися 1889 року до уряду з домаганням забезпечити вищу освіту для жінок у ділянці хліборобства і ведення домашнього господарства. Її ідея зацікавила тютюнового маґната Вільяма (пізніше сер Вільяма) Мекдоналда, і він пожертвував 200,000 долярів на будову інституту в Ґвелфі для вишколу сільських дівчат у науці домашнього господарства („Мекдоналд Інстітют"). Також за порадою п-і Гудлес сер Вільям Мекдоналд заснував другий такий каледж у Сен Ен де Белвю, Квебек.

Еделейд Гудлес завжди була активна в заохочуванні жінок до поглиблювання свого впливу шляхом праці для поліпшення долі людства. Заснувавши „Жіночий Інститут" (1897 року), вона внесла в життя сільських жінок промінь світла, який роз'яснив і влегшив їм їхню долю. Мотто того Інституту: „Для дому і батьківщини" вирізьблене на емблематичній овальної форми відзнаці членів у волошковому і блискуче золотому кольорі.

На протязі минулого століття Жіночий Інститут став домініяльною організацією, а тепер він об'єднаний в одну центральну організацію: „Федерейтед Вименс Інстітот оф Кенада". Ціль, яку Еделейдед Гудлес поставила перед собою, засновуючи той перший Жіночий Інститут, залишається і досі незмінна: поширювання і збагачування сільського життя.

І тепер, понад сто років після народження Еделейдед Гудлес, поштовий уряд Канади видав новий значок для відзначення шляхетної ідеї і практичних осягів терпеливої, енергійної канадійської жінки.

Лорон Л. Портер

(„Канадійська Сцена")

Чого хоче і хто такий Хрущов — пригадує „Дім Свободи" в Ню Йорку

Ню Йорк. — Дім Свободи, ідеологічно - політична організація, що міститься у будинку фундації Вендела Вілкі в Ню Йорку, у цілосторінковому оголошенні в „НИТаймі" з минулого понеділка п. з. „Що можете вдіяти у зв'язку з візитою Хрущова", пригадує м. і. цілі совєтського диктатора: „1) Совєтський прем'єр хоче заманити нас у фальшиву атмосферу безпеки, щоб ми повірили, що мир, що ми його прагнемо, може прийти від найближчої конференції „на вершинах". Але, коли останній раз президент Айзенгавер стрінув його на вершинній конференції у Женеві у 1955 році, його усмішки і добродушність були маскою для совєтської пенетрації на Середньому Сході та заохочуванням його китайських союзників до спроби знайти стрілами шлях до Формози. 2) Він хоче викинути нас із Західнього Берліну та загарбати цей острів свободи. Він хоче, щоб західні союзники повірили, що це корисно для них відступити та небезпечно залишатись там. 3) Він хоче посіяти роздор між альянтами у вільному світі, ізолювати нас від наших приятелів, щоб Совєти могли викінчити одного за одним. 4) Він постійно пробує вманеврувати нас в ситуацію, щоб ми визнали довершені Совєтами підбої та забули про стан поярмлених народів. Він уважає це за першу ціну „за мирне співіснування". 5) Він щораз домагається ,щоб прийняти паперову заборону атомової зброї без будь-якої дійсної інспекції чи вартісної контролі. 6) Він хоче, щоб ми панічно боялися атомової війни, щоб за кожним разом завертали, як тільки Совєти перестерегуть нас, що наше становище спричинить війну. Він хоче, щоб ми повірили, що совєтське царство таке могутнє, що не маємо іншого вибору, як тільки щораз нові поступки совєтським вимогам . . ." Щоб пізнати, хто такий Хрущов, каже декларація Дому Свободи, треба пізнати його життєпис. „Скільки людей знає криваву історію його володіння в Україні в 30- рр.? Воно було таке жорстоке, що український нарід привітав німецьку армію, як визвольників. І в 1944 році Хрущова знову вислано туди — покарати українців . . ."

Франція боронить свою політику в Альжирі та атомове зброєння

Париж. — Французький прем'єр Мішель Дебре виголосив знову в минулу неділю 23-го ц. м. промову, цим разом у місті Блер, з гострою атакою проти критиків політики Франції супроти Альжиру та її намагань стати атомовою державою. „Не можемо допустити — казав французький прем'єр, — щоб чужинці, ба навіть наші союзники, ділили у користь сил, які ставляться вороже до наших економ. потреб, до нашої безпеки й нашої політики". Дебре підкреслював, що інтерес Франції та свобода французів мають щонайменше ту саму вартість, що інтереси й свобода інших країн. Він твердив, що Франція знаходиться на порозі свого господарського здвигу внаслідку добування нафти на Сагарі та своєї військової могутньости у зв'язку з закінчуванням приготувань до добування власної атомової енерґії. Критиків цих французьких намагань назвав Дебре „гіпокритами". Французький уряд — коментує американська преса — лякається, щоб інтереси Франції в Европі і в Африці не стали предметом переговорів між ЗДА й Совєтами.

Нюйоркські демократи не вірять у здобуття номінації сен. Кеннеді

Ню Йорк. — Нюйоркські демократичні провідники просувають посадника Роберта Ваґнера на кандидата на віце-президента, бо вони переконані в тому, що сенатор із Массачусетс Джан Ф. Кеннеді не зможе здобути номінації на президента. В Олбані під час демократичних зборів провідні стейтові політики висловлювали твердження, що сен. Кеннеді „зашвидко і завчасно" почав виборчу аґітацію, і тому він „сам себе знищить", поки ще прийде до номінації кандидата. Тільки один політик на цих зборах був іншої думки, але він голосував за те, щоб Роберт Ваґнер був кандидатом на віце-президента, бо не хотів порушити одноголосного рішення в цій справі. Коли буде католик Ваґнер кандидувати на віце-президента, то кандидатом на президента не міг би бути католик Кеннеді. А втім, баптистська конвенція стейту Міннесота ухвалила 22-го серпня резолюцію про те, що вибір католика на становище „президента або віце-президента був би загрозою для історичної волі і свобід, які ґарантує конституція."

● В Тегерані, столиці Іраку, з нагоди шостих родовин скинення просовєтського режиму прем'єра Моссадека, відбулась велика протикомуністична демонстрація.

10-ліття Департаменту Славістики й Українознавства у Вінніпеґу

В половині серпня закінчено 10-ті літні курси слов'янознавства в Манітобському університеті у Вінніпеґу, а з ними десятиліття Департаменту Славістики, що був заснований у 1949 р. за президентури д-ра А. Г. С. Джіллсона. Щоб відзначити роковини заснування Департаменту студенти славістики в Манітобському університеті влаштували окремий вечір в ресторані„Гілтон" у Вінніпеґу. З промовами виступили проф. В. Дуттон, п-і І. Луїс-Білоус, Л. Лоб і панове М. Воробій, П. Слоновський й інші. Відповідаючи на привіти й побажання, проф. Яр. Рудницький, основник і організатор Департаменту в 1949 р. поділився з присутніми своїм досвідом і начеркнув пляни майбутньої праці Департаменту. В концертовій частині вечора взяла участь солістка п-і Ірина Луїс-Білоус з Ванкуверу.

З нових видань

● Д-р Юліян Вассиян — Одиниця й суспільність — (Суспільно - філософічні нариси). В-во „Золоті Ворота", Торонто, 1957, Стор. 90

● Августин Романюк — Мої піонірські пригоди в Канаді Автобіографія. Накладом автора. Вінніпеґ, 1958, Стор. 228.

● Український Самостійник — Місячник політики, культури і суспільного життя. Ч.23. Мюнхен, липень 1959.

● Віра й Культура — Місячник української богословської думки й культури, ч. 10-11, Вінніпеґ, серпень - вересень 1959.

● Українське Православне Слово — ч. 8, Бавнд Брук, Н. Дж. серпень, 1959.

● Свобода — Орган ЦОПЕ. ч. 6. за червень 1959, ч. 7, за липень 1959.

● Український Місіонар в Бразилії — ч. 7. Прудентопіль, Бразилія, липень 1959.

● Наше Життя — ч. 7. Филаделфія, Па., липень 1959.

● Бюлетень Української Вільної Академії Наук у США — ч. 20, Ню Йорк, липень 1959. (Число присвячене пам'яті М. О. Ветухова, президента УВАН у ЗДА).

РОЗШУКИ

Пошукую ПЕТРА ТИМЧИШИН, який перебував у таборі Ellwangen в Німеччині та 1947 р. виїхав до Канади, як лісоруб. Маю для нього дуже важливу вістку. Зголошення слати на адресу:
Mr. Mykola SHOTURMA
1944 N. Marshall Street
Philadelphia 22, Pa.

Пошукую ІВАНА КАРНАФЛЯ, із с. Прелуки, пов. Сянік, Зах. Україна. Маю важні й дуже цікаві для нього відомості з краю. Хто знав би його адресу, або він сам, прошу писати на адресу:
Анна ГРЕСА
2212 Indiana Way N. E.
Canton 5, Ohio

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

ІВАН СИДОР перебрав функції секретаря 5-го Відділу УНС в Асторії

Головна Канцелярія Українського Народного Союзу інформує, що довголітній урядовець місцевого В-ва св. о. Миколая, 5-го Відділу УНСоюзу, наш заслужений піонер і громадянин п. Барнич востанньому був змушений зрезиґнувати з посту секретаря цього Відділу, з уваги на його підірване здоров'я. Функції секретаря тепер виконує предсідник цього Відділу, подібно заслужений союзовий піонер і діяч Іван Сидор, адреса якого є:
John Sydor
31-32, 36th Street
Long Island City, N. Y.
Tel.: RAvenswood 8-6033

Зміна адреси

До Адміністрації „СВОБОДИ"
81-83 Grand Street
(P. O. Box 346)
JERSEY CITY, N. J.

Долучаю 10 центів — прошу змінити мою адресу.

Моя СТАРА адреса була:

ЧИСЛО ВІДДІЛУ (якщо член УНС) ____________

Ім'я і прізвище ____________

Адреса ____________

____

Моя НОВА адреса така:

Ім'я і прізвище ____________

Адреса ____________

Адреса ____________

____

ТАРЗАН, ч. 4316. Признається до поразки.

З риком напали на себе в шаленому зударі обидва противники. Мавполюд докладав всіх зусиль, щоб відкинути волохаті рамена, які шукали за його горлом.

Несподівано він різким поштовхом звільнив свої рамена і долонею вдарив Булата в щелепу!

Мавпа похитнулася взад і впала дуже знесилена. А тоді, якимсь дивом, її млява пам'ять ожилася. — Тарзане, — простогнала вона через закривавлені губи. — Тільки ви могли перемогти Булата.